

ΑΝΔΡΟΣ

Είναι το δεύτερο σε γεωγραφική έκταση νησί στις Κυκλάδες μετά την Νάξο. Ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα νησιά λόγω του ποικιλόμορφου φυσικού της περιβάλλοντος (έντονες και συχνές βροχοπτώσεις, ρέματα, χείμαρρους, και άφθονες πηγές, φαράγγια).

Η Άνδρος διαθέτει μια τεράστια ποικιλία οικοτόπων, ιδιαίτερα και μοναδικά στις Κυκλάδες είναι τα δάση καστανιάς και οι παρόχθιες συστάδες Ιτιάς και Λεύκης. Έχει συνολικά καταγεγραμμένους 13 μικρούς υγροτόπους (μέχρι 80 στρέματα) στις περιοχές: Βιτάλι, Άχλα, Αλαδινού, Παραπόρτι, Γιάλια, Φελλός, Καντούνι, Γαύριο, Λεύκα, Ρόζος, Πλούσκα (Γίδες), Άμπαλου (Μεγάλη Πέζα), Κρεμμύδες, καθώς και 3 μεγαλύτερους στις περιοχές: Ζόρκος, Ατένη και Βόρη.

Στο βόρειο τμήμα της, ο όρμος Βιταλίου, ο κεντρικός όρμος του και το νότιο τμήμα του νησιού έχουν ορισθεί ως «Τόποι Κοινοτικής Σημασίας» και «Ζώνες Ειδικής Προστασίας» που συνδυαστικά αποτελούν το δίκτυο Natura 2000 της Άνδρου.

Η εικόνα του νησιού ολοκληρώνεται με τις δαντελωτές ακτές και τις μικρές νησίδες. Οι μικρές ακατοίκητες νησίδες είναι, χωρίς υπερβολή, το διαμάντι του στέμματος για την βιοποικιλότητα του Αιγαίου. Φιλοξενούν τα πολύτιμα και ανεπηρέαστα οικοσυστήματα του αρχιπελάγους και αποτελούν βιότοπο για δεκάδες είδη ενδημικών φυτών και ζώων, που δίνουν στα οικοσυστήματα αυτά παγκόσμια σημασία. Καθώς επίσης και βιοτόπους φωλιάσματος για πολλά σπάνια είδη θαλασσοπουλιών και αρπακτικών.

ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ¹

Λιβιάδια Ποσειδωνίας «οι πνεύμονες της θάλασσας»: Το θαλάσσιο Αγγειόσπερμο Ποσειδωνία (*Posidonia oceanica*) είναι είδος ενδημικό και εμβληματικό της Μεσογείου. Η σημασία του είναι τεράστια! Πρόκειται για ένα μοναδικό θαλάσσιο οικοσύστημα με παραγωγικότητα εφάμιλλη αυτής των δασών του Αμαζονίου και των παράκτιων υγροτόπων. Δεσμεύει σημαντικές ποσότητες CO², εμπλουτίζει τα νερά και την ατμόσφαιρα με οξυγόνο, παρέχει καταφύγιο και τόπο αναπαραγωγής για πολυάριθμους θαλάσσιους οργανισμούς, όπως ψάρια και ασπόνδυλα, μεταξύ των οποίων και πολλά εμπορικά είδη και προστατεύει το βυθό και τις ακτές από τη διάβρωση, σταθεροποιώντας

τα ιζήματα και στην παράκτια ζώνη. Τα λιβάδια της Ποσειδωνίας αναπτύσσονται εξαιρετικά αργά, μόλις μερικά εκατοστά το χρόνο και κάποια από αυτά έχουν ηλικίες χιλιάδων ή και δεκάδων χιλιάδων χρόνων! Τα συναντάει κανείς σε ρηχούς ομαλούς βυθούς, ενώ σε συνθήκες εξαιρετικής διαύγειας μπορούν να ξεπεράσουν ακόμα και το βάθος των 40 μέτρων.

¹ <http://cycladeslife.gr/το-πρόγραμμα/δράσεις/προστασία-θαλάσσιου-περιβάλλοντος/οικότοποι/>

Η ευάλωτη **Τραγάνα**: εξαιρετικά ευάλωτος και ελάχιστα γνωστός οικότοπος της Μεσογείου, γνωστός και ως Ροδολιθικός πυθμένας. Αναπτύσσεται σε αμμολασπώδεις βυθούς σε βάθος > 30μ. με υψηλή βιολογική και λειτουργική ποικιλότητα. Η οικολογική και οικονομική της σημασία είναι ελάχιστα γνωστή διότι τα οικοσυστήματα αυτά παραμένουν άγνωστα και χαρτογραφητά στη χώρα μας. Έρευνες στον

Ατλαντικό έχουν δείξει ότι παρέχουν καταφύγιο, πεδίο αναπαραγωγής και τροφή σε οργανισμούς όπως χτένια, αχινοί, αστερίες και νεαρούς μπακαλιάρους, αστακούς, συναγρίδες, στήρες, μπαλάδες, φαγγριά, μπαρμπούνια, σκορπίνες και λυθρίνια. (© A. Bonetti/WWF Ελλάς.)

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ

Η παρουσία θαλάσσιων θηλαστικών είναι αναπόσπαστο μέρος της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Φανερώνει και σχετίζεται με τη συνολική υγεία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, επειδή είναι ανώτεροι θηρευτές, τα θαλάσσια θηλαστικά συσσωρεύουν στο σώμα τους ρυπαντές από όλο το τροφικό πλέγμα. Η υγεία τους επηρεάζεται και τελικά η υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος γίνεται ορατή μέσα από τη μείωση των πληθυσμών των θαλάσσιων θηλαστικών.

Από τα 14 είδη θαλάσσιων θηλαστικών που έχουν παρατηρηθεί στις ελληνικές θάλασσες μόνιμα ζουν τα εξής 9: Η **Μεσογειακή Φώκια**, το **Ρινοδέλφιο**, το **Ζωνοδέλφιο**, το **Σταχτοδέλφιο**, το **Κοινό δελφίνι**, η **Πτεροφάλαινα**, ο **Φουσητήρας**, ο **Ζιφιός** και η **Φώκαινα**. Τα υπόλοιπα 5 έχουν μόνο περιστασιακή παρουσία στα ελληνικά νερά.

Η **Μεσογειακή Φώκια** (*Monachus monachus*), [Κατάσταση: Κινδυνεύον – υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης από τον φυσικό του χώρο στο άμεσο μέλλον]. Προτιμά απόμερες και ασφαλείς θαλάσσιες σπηλιές, όπου βρίσκει καταφύγιο γι' αυτήν και τα μικρά της. Η Ελλάδα με την πολυσχιδή ακτογραμμή της φιλοξενεί σημαντικό αριθμό από φώκιες, οι οποίες εξαπλώνονται σε μεγάλες περιοχές του Αιγαίου, κυρίως γύρω από

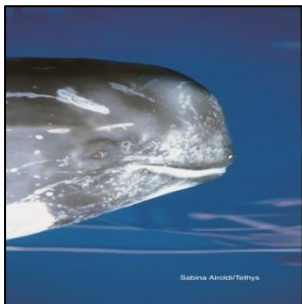
προστατευόμενες περιοχές όπως οι Σποράδες και η Γυάρος. Τρέφεται με κεφαλόποδα και κυρίως με χταπόδια. Χρώματα: Καφέ-μπεζ και γκρι-ασημί τα θηλυκά, σκούρο γκρι ή μαύρο με ευδιάκριτη λευκή περιοχή στην κοιλιά τα αρσενικά. Στις ελληνικές θάλασσες ζει και αναπαράγεται ο μισός, περίπου, παγκόσμιος πληθυσμός του είδους, περί τα 250 – 300 άτομα. Ο πληθυσμός τους φανερώνει αύξηση. (©A. Bonetti/WWF Greece)

Ρινοδέλφιο (*Tursiops truncatus*), [Κατάσταση: Τρωτό – Αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης στο μεσοπρόθεσμο μέλλον]. Είναι σκούρο γκρι στη ράχη και πιο ανοιχτόχρωμο πλευρικά χωρίς έντονα σχέδια ή γραμμώσεις. Είναι το δεύτερο μεγαλύτερο δελφίνι στις ελληνικές θάλασσες, με μέγιστο ολικό μήκος 330μ. τα αρσενικά και 3,20μ. τα θηλυκά. Είναι ευέλικτο και προσαρμόσιμο στη διατροφή του. Είναι ευκαιριακός θηρευτής και τρέφεται με βενθικά ψάρια (μπακαλιάρος, μπαρμπούνη, κουτσομούρα κα.), με μαλάκια (χαπαόδια και σουπιές) και επιτελαγικά ψάρια (π.χ. σαρδέλες). Αναπτύσσει ταχύτητες που ξεπερνούν τα 30χλμ/ώρα, με δυνατότητα άπνοιας τα 8 λεπτά και κατάδυσης τα 600μ. βάθος, ενώ το ύψος των αλμάτων του φτάνει τα 8-9μ. (© Andrey Nekrasov / WWF-Canon)

Το **Ζωνοδέλφιο** (*Stenella coeruleoalba*), [Κατάσταση: Τρωτό]. Είναι το πιο άφθονο και συχνά απαντώμενο κητώδες στις Ελληνικές θάλασσες και στη Μεσόγειο. Ξεχωρίζει από μια μαύρη λεπτή γραμμή ή «ζώνη» που ξεκινά από το μάτι και κατευθύνεται προς τη γενετική περιοχή. Πλευρικά μπορεί να διακρίνει κανείς τρεις ζώνες κατά μήκος του ζώου. Είναι το μικρότερο δελφίνι του είδους παγκοσμίως. Τρέφεται κυρίως με καλαμάρια και αφρόψαρα όπως ο γαύρος. Καταδύεται συχνά μέχρι τα 200μ. και μπορεί να αναπτύξει ταχύτητες 18-35χλμ./ώρα. Μέγιστη ταχύτητα που έχει παρατηρηθεί είναι τα 60χλμ./ώρα. (©C.Papadas)

Το **Σταχτοδέλφιο** (*Grampus griseus*), [Κατάσταση: Τρωτό]. Χρώμα γκρι και εννιάιο το οποίο σε μεγάλη ηλικία γίνεται σχεδόν άσπρο, με πολλά σημάδια από δόντια άλλων δελφινιών που πιθανώς διατηρούνται σε όλη του τη ζωή. Το κεφάλι του είναι στρογγυλωπό και δεν διαθέτει εμφανές ρύγχος. Είναι το μεγαλύτερο σε μέγεθος από τα υπόλοιπα δελφίνια με ολικό μήκος 3,30μ. Τρέφεται με καλαμάρια και περιστασιακά με ψάρια. Δεν απαντάται στις Κυκλάδες. (©Sabina Airoidi / Tethys)

Το **Κοινό Δελφίνι** (*Delphinus delphis*), [Κατάσταση: Κινδυνεύον - πολύ υψηλός κίνδυνος εξαφάνισης από το φυσικό του περιβάλλον στο άμεσο μέλλον]. Κάποτε ήταν το πιο διαδεδομένο είδος της Μεσογείου. Έχει τέσσερα χρώματα, μαύρο, κίτρινο –μπεζ, γκρι και άσπρο, που σχηματίζουν ένα V στο σώμα του κάτω από το πτερύγιο. Είναι πολύ υδροδυναμικό με μέγιστο ολικό μήκος 2,27μ. Τρέφεται με ψάρια όπως ο γαύρος, η σαρδέλα, η φρίσσα και η ζαργάνα αλλά και με καλαμάρια. Καταδύεται έως τα 300μ. και για περισσότερο από 8 λεπτά, ενώ εύκολα μπορεί να αναπτύξει ταχύτητες έως και 65χλμ./ώρα. (© Brian J. Skerry / National Geographic Stock / WWF)

Η **Πτεροφάλαινα** (*Balaenoptera physalus*), [Κατάσταση – Ανεπαρκώς γνωστή]. Το χρώμα της κυμαίνεται από γκρι – ασημί έως σκούρο γκριζο στη ράχη, ενώ στην κοιλιά είναι λευκό. Είναι το δεύτερο μεγαλύτερο ζώο στον πλανήτη και το μεγαλύτερο κητώδες στην Ελλάδα και την Μεσόγειο, με μήκος 22 – 23 μ., και βάρος γύρω στους 75 τόνους. Χαρακτηριστικό της στοιχείο είναι η περιοχή

των αναπνευστικών οπών η οποία είναι λίγο υπερυψωμένη και αποτελείται από δύο συμμετρικά και ανεξάρτητα ρουθούνια. Η εκπνοή της εκτοξεύεται κάθετα, φτάνει τα 6μ. και είναι ορατή από απόσταση μεγαλύτερη των 2ν.μ. Τρέφεται με κριλ, ένα είδος ζωοπλαγκτόν που μοιάζει με μικρή καραβίδα. Είναι το γρηγορότερο είδος φάλαινας, με μέγιστη ταχύτητα 37χλμ/ώρα. Η κατάδυσή της διαρκεί 5-15 λεπτά και μπορεί να ξεπεράσει τα 468μ. βάθους. Δεν βγάζει την ουρά της εκτός νερού πριν καταδυθεί. (© naturepl.com/Mark Carwardine / WWF)

Ο **Φυσητήρας** (*Physeter macrocephalus*), [Κατάσταση – Κινδυνεύον]. Το τρίτο μεγαλύτερο ζώο στον πλανήτη. Είναι το ζώο με τον μεγαλύτερο εγκέφαλο ο οποίος ζυγίζει 8 κιλά. Το κεφάλι του αποτελεί το ¼ - ½ του συνολικού του μήκους, ενώ το κορμί του μοιάζει με υποβρύχιο. Μέγιστο ολικό μήκος 15 – 10 μ. Τρέφεται με μέσο- και βαθύ-πελαγικά καλαμάρια (δεν έχουν σχέση με τα καλαμάρια που γνωρίζει ο

άνθρωπος) σε βάθη μεγαλύτερα των 200 και 1.000 μέτρων. Στο σύνολο των ελληνικών θαλασσών ο αριθμός τους δεν υπερβαίνει τα 250 άτομα. Καταδύεται σε βάθη μέχρι και 2.000μ, με διάρκεια κατάδυσης 40-60 λεπτά έως και 90. Βγάζει την ουρά του εκτός νερού πριν την κατάδυση. (© Brian J. Skerry / National Geographic Stock / WWF)

Ο **Ζιφιός** (*Ziphius cavirostris*), [Κατάσταση – Ανεπαρκώς γνωστή]. Ο απρόσιτος ζιφιός καταδύεται για μεγάλο χρονικό διάστημα και δεν πλησιάζει τα σκάφη. Το χρώμα των αρσενικών κυμαίνεται από σκούρο γκρι έως λαδοπράσινο και τα θηλυκά από σκούρο γκριζο ως γκριζο-καφέ, με μήκος τα 5,2μ. Τρέφεται με βαθύ- και μέσο-πελαγικά

καλαμάρια, και απαντάται στις ίδιες περιοχές με τους φυσητήρες. Μπορεί να καταδυθεί σε βάθος 2.000 ή και 3.000 μ. και να παραμείνει κάτω από το νερό ως και 90 λεπτά. Μοιάζει με μεγάλο και κάπως «πρωτόγονο» δελφίνι. (© naturepl.com / Todd Pusser / WWF)

©naturepl.com/Florian Graner / WWF

Η **Φώκαινα** (*Phocoena phocoena*), [Κατάσταση: Κινδυνεύον]. Ιδιαίτερο είδος κητώδους, για το οποίο γνωρίζουμε ελάχιστα. Είναι πολύ μικρή σε μέγεθος με κοντόχοντρο σχήμα με απουσία εξέχοντος ρύγχους. Είναι ντροπαλή, και ζει μόλις 24 χρόνια. Τα θηλυκά είναι μεγαλύτερα από τα αρσενικά, 1,57μ. και 1,35μ. αντίστοιχα. Τρέφεται με ψάρια όπως γαύρο και γωβιούς, ενώ ζει πολύ

κοντά στην ακτή. (©naturepl.com/Florian Graner/ WWF)

ΕΡΠΕΤΑ

Οι θαλάσσιες χελώνες ζουν στις παράκτιες περιοχές αλλά και στην ανοιχτή θάλασσα, τρεφόμενες κυρίως με ασπόνδυλα του βυθού. Σχεδόν ποτέ δεν επισκέπτονται την στεριά, παρά μόνο οι θηλυκές για να αφήσουν τα αυγά στις φωλιές. (©Joakim Odelberg)

ΣΤΗΝ ΞΗΡΑ

Θαλασσοπούλια:

Ο **Θαλασσοκόρακας** (*Phalacrocorax aristotelis*) δεν ταυτίζεται με την κλασική εικόνα των θαλασσοπουλιών. Συνήθως συναντάται σαν μια μαύρη φιγούρα να στέκεται στα βράχια της ακτής ή να κολυμπά μισοβυθισμένος στο νερό. Προτιμά τις βραχώδεις ακτές, από όπου απομακρύνεται ελάχιστα. Η τροφή του αποτελείται από ψάρια τα οποία πιάνει σε βάθος μέχρι και 60 μ. Όταν χορτάσει, συνηθίζει να κάθεται με μισάνοιχτα φτερά στους βράχους της ακτής. Δεν μεταναστεύει και στην Ανδρο φωλιάζει καθ' όλο το μήκος της ακτογραμμής του νησιού. Στην Ανδρο ζουν περίπου 60 ζευγάρια.

Ο **Αιγαιόγλαρος** (*Ichthyaetus audouinii*) είναι ένα είδος γλάρου ενδημικό της Μεσογείου, εύκολα αναγνωρίσιμο από το βαθύ κόκκινο ράμφος και τα σκουρόχρωμα πόδια του. Φωλιάζει αποκλειστικά στις ακατοίκητες νησίδες του Αιγαίου, μακριά από την ανθρώπινη παρουσία. Διαφέρει από τους άλλους γλάρους, επειδή συχνάζει αποκλειστικά στον παράκτιο χώρο και τις ερημικές ακτές και αποφεύγει την ενδοχώρα. Τρέφεται κοντά στις ακτές, κυρίως με μικρά αφρόψαρα τα οποία πιάνει από την επιφάνεια της θάλασσας με μια πολύ επιδέξια τεχνική, πετώντας αργά και χαμηλά πάνω από το νερό. Συχνά πλησιάζει τα ψαροκάικα για να τραφεί με τα ψάρια που πετιούνται. Η Ανδρος φιλοξενεί 25-30 ζευγάρια αιγαιόγλαρου.

στην επιφάνεια ή βουτώντας μέχρι λίγα μέτρα.

Ο **Αρτέμης** (*Calonectris diomedea*) είναι μεταναστευτικό είδος. Έρχεται στη Μεσόγειο το Μάρτιο και φεύγει τον Οκτώβριο για να ξεχειμωνιάσει στον νότιο Ατλαντικό Ωκεανό. Δεν επιλέγει κάποια συγκεκριμένη περιοχή αλλά μετακινείται συνεχώς διανύοντας πολύ μεγάλες αποστάσεις. Τρέφεται με ψάρια και καλαμάρια που πιάνει

σούρουπο συγκεντρώνονται στη θάλασσα κοντά στη νησίδα αναπαραγωγής περιμένοντας να πέσει το σκοτάδι. Οι περισσότεροι Μύχοι με το τέλος της αναπαραγωγής πετούν στη Μαύρη θάλασσα για να επιστρέψουν στο Αιγαίο τον Οκτώβριο.

Ο **Μύχος** (*Puffinus yelkouan*) θυμίζει σε εμφάνιση τον Αρτέμη. Είναι ωστόσο μικρότερος, με λιγότερο αεροδυναμικό σχήμα. Τρέφεται με μικρά ψάρια και διανύει σημαντικές αποστάσεις κάτω από το νερό, όπου κινείται χρησιμοποιώντας και τις φτερούγες. Φωλιάζει σε νησίδες και οι γονείς επισκέπτονται την φωλιά πάντα τη νύχτα. Το

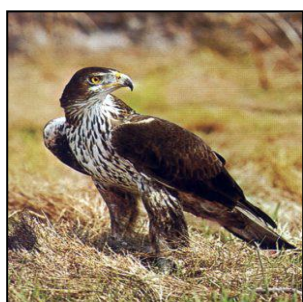
Ο **Υδροβάτης** (*Hydrobates pelagicus*) στο μέγεθος χελιδονιού και είναι ένα από τα μικρότερα θαλασσοπούλια. Είναι μοναχικό είδος που πετά πολύ χαμηλά στην επιφάνεια της θάλασσας.

Αρπακτικά:

ελληνικές νησίδες, είναι ευνόητη η σημαντικότητα του Αιγαίου, συνεπώς και της Άνδρου, για την προστασία του. Η Άνδρος φιλοξενεί περίπου 180 ζευγάρια μαυροπετρίτη.

Στις νησίδες της Άνδρου κατοικεί το πιο εμβληματικό ίσως είδος πουλιού της Ελλάδας, ο **Μαυροπετρίτης** (*Falco eleonorae*). Τα γεράκια αυτά διαχειμάζουν στην Μαδαγασκάρη, για να επιστρέψουν και πάλι κάθε χρόνο στην Άνδρο και τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου για να φωλιάσουν. Λαμβάνοντας υπόψη ότι περισσότερο από το 85% του παγκόσμιου πληθυσμού του είδους φωλιάζει στις

θεωρείται τυχερό νησί.

Ο **Σπιζαιτός** (*Aquila fasciata*) είναι ένας από τους μεγαλύτερους αετούς της Ελλάδας και πρόκειται για ένα τυπικό μεσογειακό είδος πουλιού. Κατά τον 20ο αιώνα ο πληθυσμός του Σπιζαιτού υπέστη δραματική μείωση, εξαιτίας κυρίως της υπέρμετρης χρήσης φυτοφαρμάκων, της υποβάθμισης ή απώλειας των βιοτόπων του, καθώς και της άμεσης καταδίωξης. Στην Ελλάδα ο πληθυσμός του είδους ανέρχεται σε 100-140 ζευγάρια, και η Άνδρος, σπíti 2-3 ζευγαριών του μεγαλειώδους αυτού πουλιού,

Η Άνδρος φιλοξενεί ικανό αριθμό από **Αετογερακίνες** (*Buteo rufinus*), ένα μεγαλόσωμο είδος γερακιού που πολλοί συγχέουν με τον Σπιζαετό. Προτιμά τις ορεινές περιοχές και τρέφεται με μικρά τρωκτικά, ερπετά και πουλιά. (εικόνα: ©Andy Butler)

Τέλος, η Άνδρος είναι σημαντική και για τα **μεταναστευτικά μικροπούλια** που είναι τυπικά των μεσογειακών θαμνώνων, που χρησιμοποιούν τα διάφορα ενδιαιτήματα του νησιού, υγρότοπους, καλλιέργειες, δάση και θαμνώδες, ως σταθμούς ξεκούρασης και ανεφοδιασμού κατά το μακρύ τους ταξίδι για την Αφρική.

ΑΠΕΙΛΕΣ

Οι απειλές που αντιμετωπίζουν τα θαλάσσια θηλαστικά συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες χωρίζονται στις κάτωθι κατηγορίες:

Μείωση της λείας. Μείωση των πηγών τροφής που οφείλεται άμεσα ή έμμεσα στις αλιευτικές δράσεις, την παράνομη αλιεία και την υπεραλίευση.

Τυχαία παγίδευση κατά τις αλιευτικές δραστηριότητες (παρεμπύπτουσα αλιεία). Θάνατος ή τραυματισμός οφειλόμενος σε τυχαία παγίδευση στα αλιευτικά εργαλεία όλων των τύπων (συμπεριλαμβανομένων στατικών και δυναμικών δικτύων, παραγαδιών, παγίδων, απορριφθέντων ή απολεσθέντων δικτύων και παραγαδιών, αλιευτικού εξοπλισμού κλπ) και σε παράνομες αλιευτικές μεθόδους (π.χ. χρήση δυναμίτη).

Σκόπιμες και άμεσες συλλήψεις. Θανάτωση ή αιχμαλωσία κητωδών για χρήση προϊόντων για κατανάλωση από τον άνθρωπο ή για άλλο λόγο, ζωντανή αιχμαλωσία, επιθετικές δράσεις εξαιτίας πραγματικής ή υποτιθέμενης ζημιάς στις αλιευτικές δραστηριότητες, για διασκέδαση ή χωρίς φανερή αιτία.

Συγκρούσεις και ατυχήματα με σκάφη. Θάνατος ή τραυματισμός που προκαλείται από σύγκρουση στη γάστρα, την πλώρη, τα πτερύγια της προπέλας, το πηδάλιο ή οποιοδήποτε άλλο μέρος της σκάφους.

Όχληση. Ανασάτωση της συμπεριφοράς εξαιτίας σκόπιμης ή μη προσέγγισης, η οποία πιθανόν ή αποδεδειγμένα έχει μακροχρόνιες επιδράσεις στον πληθυσμό.

Ηχορύπανση. Θάνατος ή τραυματισμός που προκαλείται από την έκθεση σε επαναλαμβανόμενους ή παρατεταμένους ανθρωπογενείς ήχους σε επιβλαβή ένταση και/ή επίπεδα συχνότητας.

Κατάποση στερεών απορριμμάτων. Θάνατος ή τραυματισμός εξαιτίας της κατάποσης ξένων σωμάτων και υλικών, όπως πλαστικό, ξύλο, ύφασμα, κλπ. (συνήθως, εμποδίζει τμήμα της πεπτικής οδού).

Μόλυνση από ξενοβιοτικές ενώσεις. Συσώρευση στους ιστούς (κυρίως μέσω του τροφικού πλέγματος) ξενοβιοτικών (συμπεριλαμβανομένων POPs – έμμεσων οργανικών ρύπων - και ιχνοστοιχείων) γνωστών για τις παρενέργειες που προκαλούν στις λειτουργίες και την υγεία των θηλαστικών.

Πετρελαϊκή ρύπανση. Θάνατος ή προβλήματα υγείας που προκύπτουν από υδρογονάνθρακες (μόλυνση, επαφή ή κατάποση) προερχόμενους από πετρελαιοκηλίδες και την άντληση πετρελαίου στη θάλασσα.

Αλλαγή του οικοσυστήματος. Επιπτώσεις που προκύπτουν από την υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων εξαιτίας της παράκτιας ανάπτυξης και άλλων άμεσων ή έμμεσων αλλαγών στο οικοσύστημα που προκαλούνται από ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ. ευτροφισμός, βλαβερές φυτοπλαγκτικές εξάρσεις, μείωση της λείας εξαιτίας της υποβάθμισης των οικοτόπων, εισβολή ξενικών ειδών).

Κλιματική αλλαγή. Ενδεχόμενο να επηρεαστεί ο πληθυσμός από τις αλλαγές του οικοσυστήματος που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή.

(Σκίτσα: Massimo Demma)

Παρόμοιες απειλές αντιμετωπίζουν τα ερπετά, θαλασσοπούλια και αρπακτικά.

Ευχαριστούμε θερμά τους **WWF Ελλάς**, Το πρόγραμμα **LIFE Θάλασσα «Μάθε, Δράσε, Προστάτεψε»** και το **Life Andros**, για το πολύτιμο πληροφοριακό υλικό και τις φωτογραφίες που μας διέθεσαν.

Από το Green Team του Ναυτικού Ομίλου Άνδρου, για το πρόγραμμα Clean Regattas της περιβαλλοντικής οργάνωσης Sailors for the Sea.

Ράνια Ζουγανέλη
Ναταλία Μαρκιανού
Αριάδνη Μαρκουίζου
Αλεξάνδρα Πετρούτου
Κυριάκος Σπηλιόπουλος

ΠΕΡΙ ΝΑΥΑΓΙΩΝ

Η Άνδρος, και συγκεκριμένα το βόρειο τμήμα της προς τα στενά του Καφηρέα (Cavo D'Orto) και την Εύβοια, είναι ευάλωτη σε ρυπάνσεις εξ αιτίας της πυκνής διέλευσης εμπορικών πλοίων.

Τα τελευταία δύο χρόνια είχαμε δύο μεγάλα ναυάγια τα οποία προκάλεσαν μεγάλη περιβαλλοντική ζημία. Συγκεκριμένα τον Φεβρουάριο του 2015 και τον Δεκέμβριο του 2016 δύο εμπορικά πλοία, το GOODFAITH και το CABRERA, εξόκειλαν στην Άνδρο, στις περιοχές Πέζα και Καμpanού αντίστοιχα. Χιλιάδες τόνοι πετρελαίου, φορτίο σιδηρομεταλλεύματος, και λαμαρίνες σκόρπισαν στη θάλασσα ή βούλιαξαν στα μεγάλα βάθη της περιοχής, με ανεπανόρθωτες οικολογικές καταστροφές τόσο για το νησί όσο και για το θαλάσσιο οικοσύστημα.

Πέραν όμως των εκτάκτων περιστατικών που αποτελούν τα ναυάγια, χειρότερη είναι δυστυχώς η συνήθης, λανθασμένη και παράνομη τακτική πλοίων, (**MARPOL – ANNEX 1**), που πλέουν τα στενά αυτά να ξεφορτώνουν χρησιμοποιημένα λάδια ή/και πετρέλαια στη θάλασσα, με αποτέλεσμα η θάλασσα να τα παρασύρει προς τις ακτογραμμές νησιών, συνήθως της Άνδρου ή της Εύβοιας, ή και στα ανοιχτά του υπόλοιπου Αιγαίου. Η πρακτική αυτή προκαλεί σοβαρότατους κινδύνους για το θαλάσσιο περιβάλλον και σπέρνει τον θάνατο σε πολλούς έμβιους οργανισμούς διαταράσσοντας τα οικοσυστήματα και την άμεση σχέση που έχουμε με αυτά.

Η θάλασσα είναι πηγή ζωής!

Δυστυχώς όμως, είναι ακόμα ριζωμένη στην σκέψη πολλών πώς η θάλασσα είναι ένας μεγάλος σκουπιδοφάγος. Πώς στιδήποτε πετιέται σε αυτήν –έφυγε, εξαφανίστηκε, δεν υπάρχει πια. Πόσο λανθασμένη είναι όμως αυτή η άλογη σκέψη! Και το μόνο σίγουρο είναι πως ότι πετάχτηκε, όσο μικρό η ασήμαντο το θεωρούμε, θα επιστρέψει πολλαπλάσια εναντίον μας.

«Χωρίς νερό δεν υπάρχει ζωή. Χωρίς μπλε δεν υπάρχει πράσινο»

Sylvia Earle.

Επιμέλεια,

Κυριάκος Β. Σπηλιόπουλος.